

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова

Прагматичний потенціал публічних промов
(на матеріалі промов Мішель Обами)

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконав: здобувачка II курсу 202М групи

Спеціальності 035.041

Освітньо-професійної (наукової)
програми_германські мови та
літератури (переклад включно), перша
англійська

Войтюк Олена Олександрівна
Керівник Хан О.Г., кандидатка
філологічних наук, доцентка кафедри
англійської філології та світової
літератури імені професора Олега
Мішукова

Рецензент Крисанова Т. А., доктор
філологічних наук, професор кафедри
практика англійської мови Волинського
національного університету імені Лесі
Українки

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження політичної промови як жанру публіцистичного дискурсу	6
1.1. Політична промова визначення та характеристики	6
1.2. Тематика та формат політичних промов	12
1.3. Політична постать М.Обами (біографія, діяльність як першої леді)	16
РОЗДІЛ 2. Аналіз текстів політичних виступів з гендерної точки зору ..	30
2.1. Специфіка промов Мішель Обами	30
2.2. Аналіз текстів політичних виступів Мішель Обами	33
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39

ВСТУП

Зараз роль політики та переговорного процесу все більше зростає, тому сучасні науковці все більше усвідомлюють той факт, що політичний дискурс є проблемою не лише політичною, але й лінгвокультурною. Мова політики – це особлива знакова система, призначена для політичного діалогу.

Як показує огляд сучасних лінгвістичних праць, багато дослідників, таких як Є. В. Афанасенко, Т. М. Голубєва, О. А. Гусєва, В. З. Дем'янков, І. А. Дьяченко, Ж. В. Зігман, Є. І. Ковальова, Є. Н. Сагайдачна, М. Ю. Титова, Л. С. Чикільова, А. П. Чудінов та інші приділяють велику увагу вивченню особливостей публічного мовлення і, зокрема, політичного дискурсу.

Цілком очевидно, що цей інтерес далеко не випадковий, адже мова є інструментом впливу на свідомість, а за допомогою публічного мовлення впливає на колективну свідомість. В останні десятиліття спостерігається тенденція зміщення дослідницьких інтересів до проблеми масового мовного впливу, коли об'єктом впливу є певна група людей. Явище мовного впливу пов'язане, перш за все, з цільовим ставленням мовця – суб'єкта мовного впливу, який впливає на своїх слухачів, з боку їхніх поглядів, цінностей, їх сприйняття світу та прийняття ними рішень.

У зв'язку з цим залишається актуальним питання, що робить мовний вплив ефективним і з допомогою яких лінгвістичних засобів можна підвищити ефективність впливу. Вплив є одним з основних понять риторики, тому риторична комунікація є особливою формою комунікації, що діє, а мовленнєвий вплив виступає як основна мета риторичного дискурсу. Сучасна людина живе в умовах постійного мовного впливу та маніпуляції. Будь-який акт комунікації має, як правило, дві мети: передача інформації та вплив.

У риторичному сенсі вплив полягає не тільки в розумінні адресатом змісту висловлювання, а в тих змінах у стані та поведінці адресата, які є результатом цього розуміння. Таким чином, на перший план виходить вплив на систему поглядів, зміна ставлення адресата до явищ, предметів, подій

реального життя. Завдання публічного звернення «не тільки інформувати, а радше спонукати до розумової діяльності слухачів, повернути її в потрібне русло, закликати до цілеспрямованої соціальної дії» [12, с. 81].

Отже, загальний огляд досліджень, присвячених вивченню даного питання, свідчить про недостатнє висвітлення цієї тематики у сучасній науковій літературі.

Тож **актуальність** обраної теми дослідження цікаво розглянути, а саме, яку роль відіграють передвиборчі публічні виступи першої леді США у наданні мовного впливу на виборців.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами.

Наша магістерська робота відповідає профілю наукових досліджень, які проводяться на кафедрі англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова Херсонського державного університету в межах вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі.

Метою нашого дослідження є вивчення особливостей політичної промови, зокрема її структури у зв'язку з типом конкретної промови.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) визначити поняття політичної комунікації;
- 2) виявити особливості політичного мовлення як різновиду політичної комунікації;
- 3) встановити основні принципи класифікації політичних промов;
- 4) характеризувати структуру політичного мовлення;
- 5) проаналізувати виступи політика.

Об'єктом дослідження було обрано політичний дискурс.

Предметом дослідження є лінгвістичні особливості політичних промов англійського політичного дискурсу.

Матеріалом дослідження слугував публічний виступ Мішель Обама 25 серпня 2008 року [Being President Doesn't Change].

Необхідність вирішення поставлених завдань зумовила вибір таких **методів дослідження**, як описовий метод, аналітичний, компаративний, структурно-семіотичний та метод лінгвістичного аналізу тексту.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання положень і висновків кваліфікаційної роботи у наукових статтях, лекціях у курсах «Стилістика англійської мови», а також у розробці теоретичних курсів з теорії дискурсу та теорії комунікації. Висвітлені проблеми є об'єктом інтересу інших гуманітарних наук, зокрема політології, психології та соціології.

Теоретична значущість полягає у важливості використання висновків експериментів цієї роботи у лінгвістичних лекціях та курсах «Стилістики англійської мови».

Наукова новизна цієї магістерської роботи визначається у дослідженні індивідуального стилю політичних промов Мішель Обама.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження політичної промови як жанру публіцистичного дискурсу.

1.1. Політична промова визначення та характеристики

Особливу роль у житті суспільства відіграє політична діяльність. Вважається, що від певної політичної позиції чи ситуації залежить місце країни на міжнародній арені, її відносини з іншими державами, а також роль у діяльності світового співтовариства. Проте важливу роль у визначенні іміджу країни відіграє те, як його подають політичні лідери держави. Через промови політики можуть звертатися як до міжнародної спільноти, так і до громадян власної країни.

Слово «політика» походить від грецького слова «politiko», що означає державні чи громадські справи, сферу діяльності, пов'язану з відносинами між класами, націями тощо. Словник сучасної англійської мови Лонгмана (Dictionary of Contemporary English) пропонує таке визначення лексеми «politics»: 1. ideas and activities relating to gaining and using power in a country, city etc. (national/local etc politics); 2. the profession of being a politician; 3. the activities of people who are concerned with gaining personal advantage within a group, organization etc.; 4. someone's political beliefs and opinions; 5. *especially British English* the study of political power and systems of government [13].

В основі політичної комунікації лежить дискурс як певна форма, засіб організації комунікативних практик у конкретному суспільстві. Вважається, що політичний дискурс можна розглядати принаймні з трьох точок зору:

- 1) власне філологічної – як і будь-який інший текст; однак «периферійним зором» дослідник дивиться на тло – політичні та ідеологічні концепції, які перевершують інтерпретатора у світі;

- 2) соціопсихолінгвістичної – заснований на вивченні ефективності в досягненні прихованих або явних (але, безперечно, політичних) цілей комунікатора;
- 3) індивідуально-герменевтичний – шляхом виявлення особистих смислів автора та/або інтерпретатора дискурсу за певних обставин [12, с. 161].

Політична мова є найбільш прототиповим жанром політичного дискурсу [9, с. 21]. Політична промова як прояв політичного дискурсу – це публічний виступ, який є ефективним засобом для досягнення визнання та демонстрації лідерства [12].

О.І. Шейгал зазначає, що за характером провідної інтенції виділяють: а) ритуальні жанри (інавгураційна промова, ювілейна промова, традиційне радіозвернення), у яких домінує фатика інтеграції; б) орієнтаційні жанри, що являють собою тексти інформаційно-друкованого характеру (програма партії, маніфест, конституція, послання президента про становище в країні, звітна доповідь, указ, угода); в) агональні жанри (слоган, рекламна промова, виборчі дебати, парламентські дебати) [19, с. 9].

Політичний дискурс трактується як інституційне спілкування з використанням певної системи професійно орієнтованих знаків, тобто характеризується власною підмовою (лексикою, фразеологією та пареміологією).

Існує багато методів аналізу політичних дискурсів. З них особливо виділяється метод «семіотичного квадрата» політичного дискурсу. Предметом аналізу є віртуальний вимір дискурсу, що розглядається як семіотичний простір, що включає вербальні та невербальні знаки, сумарним денотатом якого є світ політики та тезаурус відмінкових висловлювань, набір моделей мовленнєвих дій та жанри, характерні для спілкування в цій сфері. Про такий аналіз згадується в працях А.І. Шейгал, Бертран Д., Дезе А., Місіка Дж.

Загальна характеристика політичного дискурсу визначає його межі та зміст, системоутворюючі ознаки та функції, характеризує основні поняття. У

з'ясуванні особливостей політичного дискурсу нам допоможе відповідь на запитання «для чого потрібен політичний дискурс?».

Головною метою політичної комунікації є боротьба за владу. На думку багатьох учених, у рамках семіотичного підходу будь-яка сила виражається в мові. А політика – це «не що інше, як кодифіковані знаки, що розгортаються через акт висловлювання в соціосеміотичному процесі – мовленнєвому дискурсі, що розуміється як сукупність мовних (дискурсивних) практик, що впливають на формування уявлення про об'єкт (факт, явище, процес), який вони представляють»[9, с. 117].

Виступаючи, політики повинні не тільки інформувати аудиторію про якийсь аспект суспільного життя, але, що важливіше, досягти прихильності аудиторії, переконати слухачів прийняти ту чи іншу позицію, а також заручитися підтримкою громадян. Це боротьба за владу та завоювання довіри слухачів, що призводить до його основних функцій та способів їх реалізації. Олена Йосипівна Шейгал розрахувала такі основні функції політичного дискурсу [10, с. 43]:

- інтеграція та диференціація агентів групової політики;
- агоналізм і гармонізація відносин між учасниками політичного процесу;
- дійова функція (у політиці «говорити» означає «робити»);
- функція інтерпретації (створення «мовної реальності» поля політики);
- контроль-регулюючі функції (маніпулювання свідомістю та контроль за діями політиків і електорату).

Дослідження виступів політиків дозволяють, з одного боку, спрогнозувати подальші дії та наміри, а з іншого – встановити найбільш ефективні способи впливу на слухачів.

Ми можемо зрозуміти це через різницю між політичною мовою та звичайною мовою. Адже лексика в політичному дискурсі є термінологічною. По-друге, специфічна структура дискурсу є результатом своєрідної техніки мовлення, а також його звукового та письмового оформлення, тому вивчення

політичного дискурсу пов'язане з аналізом форми, завдань і змісту дискурсу, який використовується в певних політичних ситуаціях. Наприклад: виступ політика-кандидата на президентських виборах перед народом відрізняється від виступу політика на трибунах міжнародних організацій тим, що перший має завоювати довіру слухача, який буде обирати і голосувати. А другий передає позицію країни, яку представляють і не зобов'язаний переконувати присутніх. Це пояснюється особливостями дискурсу політичних промов.

Ще однією особливістю політичного дискурсу є «тоталітарний» дискурс. В.З. Дем'янков каже, що коли намагаються охарактеризувати ознаки «тоталітарного» дискурсу, в опис неминує вводяться етичні терміни, наприклад, за Г. Медером [11, 78]:

- «ораторство»: домінує декламаторський стиль звернення,
- пропагандистський тріумфалізм,
- ідеологізація всього, про що йдеться, розширювальне вживання понять, на шкоду логіці,
- перебільшена абстракція і науко-подібність,
- підвищена критичність і «завзятість»,
- лозунговість, пристрасть до заклинань,
- агітаторський запал,
- превалювання «Над-Я»,
- формалізм партійності,
- претензія на абсолютну істину.

Ці властивості відрізняють політичний дискурс від інших типів мовлення. Ця полеміка зачіпає, наприклад, вибір слів і репрезентує перенесення бойових дій з поля бою на сцену. На думку деяких психологів, така сублимація агресивності закладена в природі людини. Спрямована полеміка з метою виховання негативного ставлення до політичних опонентів оратора, нав'язування інших цінностей та оцінок. Тому терміни, які позитивно

оцінюються прихильниками тих чи інших поглядів, сприймаються негативно, іноді навіть як пряма образа [4, с. 209].

Як зазначає А.Й. Шейгал, у політичному дискурсі існує конфлікт двох тенденцій – до концептуальної точності, з одного боку, та до семантичної невизначеності, з іншого [10]. Політики не повинні давати приводу викривати їх у слабкості наведених аргументів, безпідставності висловленої позиції, брехні, тому найефективнішим у такій ситуації є використання «пустослова» – мови некатегоричності. , референційно розмита, неоднозначна, мова «півбрехні – півправди» [8, с. 5]. Отже, можна зробити висновок, що під політичним дискурсом розуміємо мовленнєві утворення (усні чи письмові), пов'язані зі сферою політики, реалізовані вербально та екстравербально, актуалізовані в певному ситуативному контексті та спрямовані на реалізацію конкретної прагматичної семантики. Аргументативна комунікація дозволяє визначити позиції політика, встановити способи впливу на аудиторію та простежити структуру побудови аргументів, щоб певним чином вплинути на свідомість слухачів.

Отже, як було зазначено вище, метою створення політичної промови є здійснення комунікативного впливу на широку аудиторію. Вплив у політичній комунікації складається з двох компонентів – вербального (мовлення) і невербального, тісно пов'язаних між собою.

Політична промова відноситься до інформаційно-переконливого типу політичних текстів. Виділення різновидів політичного мовлення стає можливим завдяки таким факторам: 1) місце реалізації мовлення; 2) тематичний зміст текстів; 3) аудиторія, на яку спрямований виступ. Однак другий і третій чинники безпосередньо залежать від першого, тому при створенні типології політичних промов визначальним є місце реалізації промови.

Серед політичних промов дослідники (М.А. Діденко, Дж. Бок) виділяють: парламентські, передвиборчі, партійні, вітальні, святкові промови (до цього типу належать також новорічні/різдвяні промови).

Виділяючи політичні промови, Гулей М. Д. виділяє такі види промов: передвиборчі, вітальні, святкові, дипломатичні [8, с. 8].

Партійні виступи проголошуються з нагоди святкування річниці заснування партії та під час виборчої кампанії.

Виділені нами типи президентської політичної промови мають певні комунікативні особливості.

Передвиборні промови виголошує президент, який має намір балотуватися на другий термін до виборів. Основна мета президентських передвиборних виступів – утримати владу та приєднатися до своєї сторони виборців.

Проголошення парламентських промов відбувається в парламенті і залежить від регламенту.

Вітальні промови вважаються однією з прерогатив влади і формально присвячуються темам заходів, на яких вони проголошуються. Але насправді вони служать популяризації цілей і завдань оратора.

Святкові промови містять ознаки інформаційно-переконливих текстів. Основним фактором, що сприяє вибору такого типу виступу, є дата виступу: новорічна/різдвяна промова чи промова, присвячена конкретній події.

Дипломатичні промови проголошуються під час офіційних зустрічей президентів з представниками інших країн, під час офіційних візитів і носять ритуальний характер.

В англomовному президентському дискурсі були виявлені наступні ритуальні жанри: інавгураційна / прощальна мова («inaugural / farewell address»), Різдвяне / Новорічне звернення («Christmas speech»), застільна промова («toast» / «meal-speech»), ювілейна / урочиста промова, приурочена до знаменних дат, врученню премій, відкриттю форумів, фестивалів, виставок («jubilee / anniversary speech», «speech / remarks on the occasion of...»). Високочастотним виявився щотижневий ритуальний жанр США – суботнє традиційне радіозвернення президента («Saturday radio address»), характерний саме для американського суспільства і до теперішнього моменту не досліджений в лінгвістичній науковій літературі.

Другим за поширеністю є орієнтовні жанри президентського дискурсу. У політичному дискурсі вони представлені такими жанрами, як партійна програма, маніфест, послання президента про становище в країні, парламенту, указ, угода, доповідь. До цього жанру також слід віднести інтерв'ю та прес-конференції, які, як правило, глави держав дають загальноновизнаним ЗМІ та з їх допомогою висловлюють свою позицію, визначають ціннісні орієнтири для своїх співгромадян.

Політичне мовлення розглядається як текст особливого типу, в основі якого лежить «трансцендентна структура» (термін А.А. Реформатського), що відображає специфіку комунікативної ситуації тексту та характеризується такими лінгвостилістичними параметрами: аргументованість розгортання тексту, об'єктно-суб'єктна організація, авторський задум, пряме й постійне звернення до адресата, специфіка якого визначається односпрямованими й спеціально організованими мовленнєвими засобами та набором відповідних комунікативно-прагматичних ставлення.

Побудова політичної промови відбувається за давньою трихотомічною схемою: вступ, основна частина, заключна частина.

Отже, політична промова – це гострополітична промова, покликана переконати аудиторію в доцільності застосування певної ідеї, вжиття заходів і дій. У текстах політичних промов переважають відомості про конітивний, операційний та емоційний типи. На основі домінування певного з них виділено типи політичних промов і обрано відповідні їм стратегії усного та письмового перекладу. Політичні виступи класифікують за такими ознаками: місцем і приводом їх здійснення, тематичним змістом повідомлення та орієнтовною аудиторією. Основними видами політичних виступів є парламентські, передвиборні, партійні, вітальні, святкові, ділові.

1.2. Тематика та формат політичних промов

З давніх часів оратор використовував силу слова та навички спілкування з аудиторією, щоб впливати на певні рішення, змінювати або формувати погляди людей, доносити інформацію тощо. Німецький дослідник Й. Кеніг зазначає, що Аристотель першим почав розрізняють промови на три класи, виділяючи кореневі типи промов: судові, дорадчі та епідейктичні [33, 156]. Цей розподіл ґрунтується на таких критеріях, як комунікативна мета та часова прив'язаність. Мета в цих трьох видах промов різна: у ході нарадчої промови оратор дає вказівку прийняти певне рішення або усунути його, пояснюючи шкоду чи користь від подальших дій; під час епідейктики – мовець вихваляє, звеличує подію чи особу; під час судової промови він намагається звинувачувати або виправдовувати. За часовою референцією: судова мова стосується подій у минулому, епідейктична мова звучить тут і зараз, дорадча мова спрямована в майбутнє [17, 41].

Згаданий дослідник зазначає, що нинішні політичні промови та дебати не можна віднести до класичної типології Аристотеля та не відповідати їй, оскільки в сучасному світі представники влади займаються не лише підготовкою промов, а й виступами. у новинах для репортажів про парламентські дебати або за участю. в організації демонстрації під час передвиборчого процесу, отже, це є причиною подальшого розвитку та появи різноманітних форм виступів [33,155]. У своїй роботі Дж. Чартеріс-Блек [28] визначає поняття політичної промови як зв'язний потік мови, який зазвичай готується доповідачем з метою донесення до аудиторії інформації щодо будь-якої події політичного життя. Розглядаючи це явище, автор виділяє два основних класи політичного мовлення комунікативного призначення: 1) перший тип безпосередньо стосується прийняття рішень під час політичного процесу, або його ще називають типом «формування політичного курсу»; 2) другий тип стосується встановлення спільних цінностей. Цей тип можна назвати типом «досягнення одностайності». Звертаючись до поняття мовлення з античних часів, введеного свого часу Аристотелем, Дж. Чартеріс-Блек зауважує, що перший тип пов'язується з «консультативними», а другий тип –

з «епідейктичними» промовами [28, 13]. Проте наведений поділ політичного мовлення на типи може бути нечітким, межа між таким поділом досить розмитою, оскільки тип «формування політичного курсу» може включати ознаки другого типу, який спрямований на досягнення загальної згоди. Але навпаки, у другому типі можуть бути встановлені межі, напрямки подальшого розвитку політичної діяльності [28,14]. Дж. Чартеріс-Блек пропонує найкращий спосіб розмежувати ці два типи, який полягає в тому, що тип «вироблення політики» в основному відноситься до деяких конкретних аспектів у політичному полі, і в цьому типі мови вирішується, що потрібно зроблено найближчим часом. (наприклад, які заходи необхідно вжити для покращення економіки в країні, чи потрібно вдаватися до зброї тощо).

На відміну від першого, зміст другого типу є більш загальним. Перш за все, це спонукальна, спонукає до якихось дій, змін. Метою виступів типу «досягнення одностайності» є об'єднання думок аудиторії та оратора щодо майбутніх політичних дій [28,14].

Тому, за самим визначенням, промови типу «формування політики» мають на меті прийти до рішення, так що політика буде вирішена на основі голосування найближчим часом. Навпаки, промови на кшталт «досягнення одностайності» мають передусім мотиваційний характер, демонструють єдність думок оратора та аудиторії, щоб почуття спільності та єдності могло лежати в основі майбутнього політичного курсу [28,14].

Окремі різновиди політичного мовлення у своїх працях окреслили й утвердили такі дослідники, як Е. Канетті [19], Л. Поль і Дж. Куварт [28], М. Лесной [16], Л. Мацько [17] та інші. Аналіз джерел дозволяє класифікувати політичні промови на такі різновиди: 1) Залежно від події чи адресата виділяємо:

1. парламентські промови. Основною ознакою, що дозволяє віднести промови до цього типу, є протиставлення чого-небудь, наприклад, «правильність-неправильність» дії або рішення, «доцільність-недоцільність» дій, «користь- шкода» і т. д. ;

2. агітаційні промови. Головна ознака цього виступу – агітація виборців, залучення їх на свій бік з метою утримання влади та своїх посад;
3. партійні виступи, що характеризуються пропагандою власних ідей, їх відстоюванням;
4. міжнародні промови, які мають ряд особливостей: по-перше, вони проголошуються на таких заходах, як, наприклад, міждержавні конференції, конгреси, зустрічі, банкет. По-друге, в ході таких виступів не передбачається опору, незгоди з боку аудиторії;
5. вітальні промови, які можна охарактеризувати так: вони хоч і мають урочистий характер, але лише формально стосуються теми заходу і проголошуються з метою поширення та популяризації своїх ідей і задумів;
6. святкові промови, які характеризуються ритуальним, урочистим характером і під час яких оратор висловлює загальноприйняті цінності, переконання. Як правило, аудиторія, яка приймає таку промову, має певні очікування від них;
7. мітингові промови, в яких оратор ділиться «наболілим» у певній сфері, у цих промовах розглядаються проблеми, питання суспільно важливі та значимі. Успіх мітингової промови більшою мірою залежить від уміння оратора утримувати аудиторію, неординарно висвітлювати актуальні теми, задовольняти аудиторію.

2) Залежно від способу реалізації розрізняють:

1. ділові промови, в яких викладаються лише «сухі» факти з конкретного питання, проблеми, зазначається ознака лаконічності;
2. промови з вибаченнями, які не часто можна почути. Як правило, під час таких виступів політик визнає неправильність своїх поглядів, дій, за які його критикують, і вибачається перед аудиторією;

3. захисні промови, створені з метою відстояти власну позицію та погляди, не піддатися критиці та зауваженням іншої сторони;
4. невдалі політичні виступи. Коли спічрайтери готують текст для виступу, зазвичай є кілька варіантів тексту, адже неможливо передбачити всі перипетії, які можуть очікувати політика. Тому створюється не одна версія політичного тексту, а ту версію, яку політик не відтворив, називають невдалою промовою.

Як бачимо, відмінність у класифікації політичних промов певною мірою залежить від того, які ознаки політичної промови покладено в її основу.

1.3. Політична постать М.Обами (біографія, діяльність як першої леді)

Перша леді – неофіційний титул дружини президента, яка виконує ряд покладених на неї обов'язків. Однак, окрім очевидного, наприклад супроводу чоловіка на публічні заходи та участі в офіційних церемоніях, роль першої леді чітко не визначена ні в США, ні в інших країнах світу. Так, кожен обирає свій шлях, граючи цю роль за своїми правилами.

Існує думка, що інститут першої леді має дещо сексистську основу і не дозволяє дружинам президентів вийти з тіні своїх можновладців. Звичайно, як і багатовікові традиції, цей інститут потребує змін, щоб адаптувати його до сучасності. Але його найкраща практика – благодійність – залишається незмінною.

Напрямки благодійності, за традицією, дружина президента США обирає сама. Мішель Обама під час перебування на посаді першої леді в основному займалася підтримкою дітей і підлітків [40].

Перша леді США, дружина 44-го президента Барака Обами. Перша господиня Білого дому афроамериканського походження.

Мішель ЛаВон Робінсон Обама народилася 17 січня 1964 року в Чикаго в родині Фрейзера Робінсона III і Меріан Шилдс. Батько майбутньої першої леді

працював на міському водопроводі, а мати вела господарство, виховувала Мішель і її старшого брата Крейга, працювала секретарем в місцевому універмазі. Прапрадід Мішеля по батьківській лінії був рабом у Південній Кароліні. Її прапрадід по материнській лінії був мулатом, сином чорношкірого раба. Сім'я Мішель Обама відвідує методистську церкву. Її брат Крейг зараз працює баскетбольним тренером в університеті Орегона.

Мішель Обама відвідувала звичайну школу з шостого класу для обдарованих дітей. Потім Мішель перевелася в одну з найкращих шкіл міста. Була відмінницею, відвідувала позакласні заходи, працювала скарбником студентської ради.

У 1981 році Мішель Обама закінчила середню школу з відзнакою і слідом за братом вступила до престижного Принстонського університету, де вивчала соціологію та історію афроамериканців. У 1985 році закінчила університет зі ступенем бакалавра.

Мішель Обама отримала ступінь доктора права в Гарвардській школі права в 1988 році. Під час навчання в Гарварді вона брала участь у демонстраціях на підтримку більшої кількості професорів з етнічних меншин і працювала в Бюро правової допомоги бідним студентам.

Мішель Обама – третя перша леді США після Хілларі Клінтон і Лорі Буш з вищою освітою [41].

Мішель та Барак Обама

Після закінчення навчання Мішель повернулася в Чикаго і влаштувалася на роботу в юридичну фірму Сідлі Остіна. Серед співробітників фірми було небагато афроамериканців, тому вони відразу звернули увагу один на одного з Бараком Обамою. На їх першому побаченні Барак запросив її в кінотеатр.

Пара одружилася в 1992 році. У 1998 році у них народилася старша дочка Малія Енн / Malia Ann, в 2001 році – молодша Саша. Доньки Барака і Мішель Обама спочатку навчалися в приватній школі в Чикаго, потім у Вашингтоні.

1991 року Мішель Обама стала помічником мера Чикаго у справах приватного сектору. 1993 року вона очолила в Чикаго благодійну організацію, яка підтримувала молодих волонтерів.

У 1996 році Мішель Обама була призначена заступником декана у справах студентів університету Чикаго, де вона займалася розвитком студентського центру. У 2002 році вона перейшла до лікарні університету Чикаго, де дослужилася до віце-президента із зовнішніх зв'язків[40].

2006 року вона заробляла понад 270 000 доларів на рік, а її чоловік-сенатор – 157 000 доларів.

Незважаючи на те, що Мішель Обама завжди активно підтримувала політичну кар'єру чоловіка, вона не одразу сприйняла ідею балотуватися у президенти, побоюючись, що це негативно вплине на їхню родину та дітей. Однак у 2007 році, коли Барак Обама висунув свою кандидатуру, вона скоротила свій робочий день на 80%, щоби брати участь у його передвиборчій кампанії.

Після перемоги на президентських виборах Мішель Обама стала першою господаркою Білого дому афроамериканського походження. Її мати переїхала разом із нею до резиденції, допомагаючи парі виховувати дочок [41].

Кар'єра письменника

Пропагуючи здорове харчування, Обама вирощувала помідори й огірки в районі Білого дому, про що написала у своїй дебютній книзі «American Grown» (2012). Книга поділена на 4 розділи і містить кольорові фотографії овочів, а також рецепти, інструкції (наприклад, як зробити компостну урну), історії про громадські сади в США. Автор заглиблюється в історію садів Білого дому, згадуючи сад перемоги першої леді Елеонори Рузвельт або спроби Томаса Джефферсона виростити чотирифутовий огірок.

Однак світову літературну популярність Мішель здобула після публікації книги «Становлення» у 2018 році. У книзі розповідається про

коріння Мішель, її глибокий особистий досвід і дорослішання, а також про її перебування в Білому домі, її кампанію з охорони здоров'я та її роль матері[40].

Протягом усього свого життя вона стикалася з проявами расизму та нетерпимості, але в результаті їй судилося стати не лише першою темношкірою першою леді США, а й справжньою улюбленицею американців (і не лише).

Не кожному письменнику вдається написати бестселер з першого разу, але якщо ви колишня господиня Білого дому (і при цьому світова зірка), то ваші шанси будуть набагато вищими. У 2018 році Мішель Обама опублікувала мемуари, які майже відразу були визнані в США найпопулярнішою книгою року, обійшовши за популярністю навіть скандальне викриття Боба Вудворда про президентство Дональда Трампа. Екс-перша леді не тільки зуміла продати понад мільйон примірників на тиждень, але й здійснила неймовірно успішне турне країною та світом, зірвавши овації та викликавши найтепліші відгуки знаменитостей класу А. З тріумфом зустріли Обаму і за океаном – наприклад, у Лондоні, куди навіть герцогиня Сассекська таємно заскочила на виступ, милуючись тим, як Мішель надихає інших[40].

Щоправда, публікація книги та наступне турне Мішель стали ще двома перемогами, які Обама продовжують підривати за доби Трампа. Завжди усміхнена і відкрита, нескінченно стильна 44-а перша леді не просто влаштувала турне на підтримку мемуарів, вона влаштувала справжнє коло поваги, елегантно продемонструвавши хейтерам, на що вона здатна

Поганий матеріал для Принстона

Такі тріумфи – гучні, але в той же час природні і позбавлені будь-яких післямов – стали частиною особистості Мішель з дитинства: саме тоді у неї виробилася звичка мовчки доводити свої здібності всім, хто в ній сумнівається. У своїх мемуарах екс-перша леді пише, що, будучи однією з

кращих учениць у класі і найактивнішою дитиною в школі, вона виношувала мрію вступити в Принстон після свого старшого брата Крейга, коли раптом методист у розмові з нею кинув фразу: «Я не впевнений, що ти правильний матеріал для Принстона».

Що насправді означала ця метафора, було не зовсім відомо, крім методиста, але, на щастя, Мішель не була чутливою і сором'язливою. Але що ще важливіше, юна міс Робінсон була геть-чисто позбавлена зловтіхи, так що, коли її взяли в Університет Мрій, вона навіть не повідомила про це викладача. «Я ніколи не казала їй, що вона була неправа і що я все ще є кандидатом у Принстон. Це все одно нічого не дасть. І, зрештою, мені не довелося нічого їй доводити»[41].

Однак невже полу'мяні слова того вчителя не зачепили жодної струни в душі юної Мішель? Вона з дитинства звикла домагатися своїх цілей і бути найкращою у всьому, тому прагнення «всім їм довести» цілком могло послужити для неї сильним мотиватором.

У США книга «Становлення» отримала не тільки схвальні відгуки, а й негативні: так, оглядач Politico Кевін Квінн вважав, що літературна творчість екс-першої леді була переоцінена, оскільки сама Мішель не описувала власне становлення. стільки, скільки ті, хто вплинув на неї: мати, брат, батько (який боровся з розсіяним склерозом і завжди хотів, щоб його донька ставила роботу на перше місце), дідусь, тітка, роботодавці. Більшість її сюжетів, звичайно ж, займає Барак Обама.

Сама Мішель, на думку критика, так і не спромоглася показати себе справжньою. Частково це пов'язано з тим, що Обама приділяє непросто мало місця опису її дитинства та юності: «Цей етап її розвитку, здається, відзначений виноскою, яка потребує глибшого пояснення. Як було бути темношкірим студентом Принстона у 80-х? Маєте брата, який там навчався? Вона не дає нам доступу до цих реалій». З іншого боку, можливо, оглядач Politico надто суворий до Мішель: адже, так чи інакше, екс-перша леді намагалася відверто розповісти про своє дитинство, проведене у бідному

районі Південного Чикаго у старому будинку, який дістався у спадок родині Робінсонів[40].

Відомо, що предки Мішель були рабами. Свого часу цей факт її біографії неабияк підкупив електорат – адже чесно, сміливо, сумно і надихаюче. Але, що ще важливіше, ця історія об'єднала багатьох таких, як Мішель – тих, хто з тих чи інших причин боявся дізнатися про минуле своїх предків, а головне – прийняти його.

Однак у дитинстві ми рідко оглядаємося назад, тому маленька міс Робінсон, звичайно, не надто цікавилася своїм корінням. Набагато яскравіше вона намалювала свій дар, який у міру дорослішання Мішель поступово відкривав їй, хто вона така і яке місце у світі вона посідає. Іноді ці уроки були болючими та несправедливими. У своїй книзі Обама описує, як у дитинстві її двоюрідний брат поставив їй дивне запитання: «Чому ти кажеш так, ніби ти біла?»

«Це був не вперше, коли мою особу ставили під сумнів», — пояснила Мішель в інтерв'ю ABC. «Люди не могли зрозуміти, хто я і як я говорю. Це не дуже відповідало їхнім уявленням про те, ким я маю бути».

Можливо, в якийсь момент криза ідентичності міс Робінсон наздогнала себе. Принаймні щось подібне сталося з нею в університеті, куди вона вступала і з надією, і з побоюванням (не забувайте, що на дворі були 80-ті). Сама Мішель зізнавалася, що весь час задавала собі лише одне питання: «Чи достатньо я хороша?». В університетських аудиторіях вона боялася брати участь в дискусіях, але, на щастя, незабаром зрозуміла: ні, вона нічим не відрізняється від інших[41].

«Я намагалася не боятися, коли мені потрібно було розпочати дискусію, в якій брали участь молоді люди — і це було майже завжди», — згадувала Мішель. «Але, слухаючи їх, я все більше розумів, що вони не розумніші за всіх нас. Просто вони завжди були натхненні, дрейфуючи стародавньою течією переваги, харчуючись лише тим фактом, що історія ніколи не говорила їм інакше».

«Все це не працює»

Одна з живих ікон фемінізму в бізнес-середовищі Шеріл Сандберг вважає, що рівності можливостей між чоловіками і жінками можна досягти, тільки спонукаючи останніх приєднуватися до «чоловічих» розмов, сідати за стіл переговорів і ніколи не боятися того, що відпустка материнства, і сім'я буде заважати їх кар'єрі. У певному сенсі освіта Мішель у Принстоні, а потім у Гарвардській школі права було засноване на цій ідеї. За словами біографа першої леді Альми Мод, «тоді вона не сумнівалася, що гідна свого місця».

Один із професорів Гарварду якось запитав її: Мішель буде дитиною своїх батьків чи випускницею Принстона? Майбутня перша леді відразу відповіла: вона продовжує бути «чорною і геніальною».

Освіта Мішель досі вважається зразковою – в результаті, зайнявши Білий дім, вона була лише третьою першою леді зі ступенем магістра (після Лаури Буш і Гілларі Клінтон). Невипадково Обама приділятиме особливу увагу освіті у Вашингтоні, адже саме університети дали йому ту непохитну впевненість у собі та власних силах, яка супроводжуватиме його все життя.

Не дивно, що дуже скоро Мішель легко влаштувалася на роботу в чиказьку юридичну фірму Sidley Austin. Ще менше дивно, що саме їй довірили доглядати за одним із новоприбулих. Його звали Барак Обама [40].

«У Барака Обама завжди був марш Барака Обама — начебто в нього багато часу і попереду. Коли я його побачив, я подумав щось на кшталт: «Хлопче, ти милий». Мене це не дуже цікавило, я не збиралася зустрічатися зі стажистом. Це так низько», — згадувала Мішель у телешоу «Good Morning America». Пізніше вона неодноразово говорила, що до зустрічі з Обамою була зосереджена на своїй кар'єрі, не збираючись заводити будь-які стосунки. Але з Бараком було інакше. Це було кохання. І стратегія безпринципного кар'єриста почала давати перші тріщини.

Коли Мішель організувала іншу книжкову подію в грудні 2018 року (і це відбулося в Силіконовій долині), вона раптом вигукнула: «Вся ця

нісенітниця Lean In не завжди працює!» Від цих слів зал ахнув: по-перше, в оригіналі экс-перша леді вжила набагато виразніше слово, а по-друге, поставила під сумнів правдивість такої біблії сучасних кар'єристів. Книгу Lean In написала та сама Шеріл Сандберг, яка зуміла побудувати дивовижну кар'єру, зберігаючи чудові стосунки зі своєю родиною. Однак особистий досвід Мішель Обама, який вона отримала після заміжжя і народження двох дочок, сказав їй зовсім інше[40].

«Шлюб – це все ж таки не рівність», – впевнено заявила пані Обама на іншому заході. – Я завжди говорю жінкам, які твердо вірять, що можна мати все й одразу, що так не буває – принаймні, не одночасно, це все брехня. Іноді замало зробити кар'єру, бо це не так просто».

Слова Мішель можна зрозуміти. Одним з її головних одкровень у «Becoming» стала болісна сумна історія про численні спроби зачати дитину. «Як виявилось, навіть найідеалістичніші та найактивніші люди, пов'язані глибоким коханням і сильною трудовою етикою, не можуть мати дітей», – написала Мішель. Коли пані Обама нарешті завагітніла, у неї стався викидень.

«Я почувалася такою розгубленою та самотньою», – зізналася колишня перша леді АВС. «Я відчувала, що зазнала невдачі, бо не знала, наскільки поширеними є викидні. Ми ніколи про це не говоримо. Ми просто сидимо зі своїм болем і думаємо, що всередині нас щось зламалося».

Малія і Саша народилися в результаті екстракорпорального запліднення. З їхньою появою життя Мішель кардинально змінилася, адже тепер її пріоритети змінилися безповоротно. Безпека і благополуччя сім'ї стали її головною цінністю: не випадково вже в Білому домі її називали коротко – головна мати. І не випадково вона вже дозволила собі критикувати наступного президента США – прямо і відкрито, забуваючи про існуючі в США політичні традиції[41].

У своїй книзі пані Обама згадувала, як Дональд Трамп, тоді ще просто бізнесмен, публічно засумнівався, що її чоловік народився в США і навіть зажадав від нього надати свідоцтво про народження. І ні, Мішель образила не

так ксенофобія майбутнього 45-го президента, як те, що цим словам Трампа могли повірити екстремісти і радикали.

«Що, якщо хтось із неврівноваженою свідомістю зарядить пістолет і попрямує до Вашингтона? А якщо він хоче знайти наших дівчат? Дональд Трамп поставив під загрозу безпеку моєї родини своїми безрозсудними та гучними інсинуаціями. І я ніколи не пробачу йому цього», – написала Мішель.

Від Першої леді до знаменитості

Звичайно, після народження Малії і Саші Мішель не стала домогосподаркою – це було не в її характері. Вона продовжувала працювати, періодично беручи з собою на співбесіди маленьких дочок. І все ж треба сказати, що з цього моменту основна увага сім'ї Обама була приділена політичній кар'єрі Барака і вихованню дітей.

Ще в 90-х, коли її чоловік потрапив в сенат Іллінойсу, Мішель в інтерв'ю зізналася, що Барак продовжить політичну кар'єру. Однак частіше за все вона боялася кожного підвищення чоловіка, постійно переживаючи за безпеку і таємницю сім'ї. Багато в чому саме тому сім'я не поспішала залишати свій дім на півдні Чикаго – навіть коли Барак став сенатором США, вони відмовилися переїжджати до Вашингтона.

Але, як відомо, до столиці вони таки переїхали: у 2007 році Барак офіційно висунув свою кандидатуру на пост президента, і Мішель була поряд з ним, незважаючи на те, що рішення чоловіка автоматично спричинило стовідсоткове розголос. Однак її прихильність до сімейних цінностей зрештою лише допомогла Бараку: адже Мішель спілкувалася з жінками Америки на близькі їй теми та на всі інші теми, не сумніваючись у її щирості.

Обама переміг. У 2012 році його було переобрано на другий термін. Мішель була першою леді США 8 років – і за цей час встигла зробити достатньо. І вона була терпляча [40].

Вони з Бараком стали першим подружжям афроамериканського походження, але, на жаль, навіть така висока посада не врятувала їх від постійних, майже щоденних проявів расизму. «Бути темношкірим і бути першим у чомусь важко», – зізналася Мішель. «Я знала, що як перша темношкіра перша леді я не зможу нічого уявити. Мені потрібно було завоювати власну прихильність».

Але повага прийшла не відразу. Обама згадав, як ще під час виборчої кампанії люди звинувачували її в недостатній любові до своєї країни, перекручували її слова, називаючи Мішель «злою чорною жінкою». Як показав час, навіть політикам не вистачило такту і розсудливості: після перемоги Трампа на виборах чиновник з невеликого американського містечка Клей назвав Мішель у своєму Facebook «мавпою на підборах», а мер цього міста залишив схвальний коментар.

Мішель ніколи не прагнула поводитися як витончена дама з вищого світу, пам'ятаючи про своє «робоче» минуле. Тому спочатку американці, а з ними і весь світ критикували її стиль, потім манери, потім мову. Але незабаром обурення змінилося пристрасстю — мало хто з перших леді США міг узяти і розбити сад на території Білого дому або привітати британську королеву дружніми обіймами на серйозному прийомі в рамках великого міжнародного саміту. Згадуючи, до речі, знамениті обійми з Єлизаветою II (а було це у 2009 році, лише через 2,5 місяці після інавгурації Обама), Мішель пояснила у книзі, чому раптом дозволила собі порушити протокол.

«Я зізналася королеві, що в мене болять ноги. Вона зізналася, що їй теж боляче. Ми дивилися одне на одного з однаковим виразом облич. Щось на кшталт: «Коли нарешті закінчатся всі ці світові лідери, які стоять тут навколо нас?». І тоді королева чарівно засміялася. Тоді мені було байдуже, що вона іноді носить діамантову корону, і я полетів до Лондона президентським літаком: ми обидві були просто двома втомленими жінками, які страждали від незручного взуття. А потім я зробив те, що роблю інстинктивно, коли відчуваю

зв'язок з кимось, хто поділяє мої почуття. Я ніжно поклала руку їй на плече», – описує ситуацію экс-перша леді [40].

Преса тоді не забула звинуватити Мішель у всіх смертних гріхах, але, як згадувала сама Обама, королева поставилася до цього вчинку більш ніж співчутливо. Тому що Мішель була щирою, а її щирість завжди обеззброювала.

Адже коли Меланія Трамп посіла місце Мішель, американці ще більше полюбили экс-першу леді, бо багато чого навчилися порівнювати. Після переїзду з Білого дому Мішель продовжує мандрувати країною, читає лекції, відвідує різні заходи, веде соціальні мережі. Звичайно, не можна сказати, що вона затьмарює нинішню першу леді. Але чомусь Барак та Мішель Обама залишаються улюбленцями нації, за якими щиро сумують.

Американська журналістка Джин Остерхельдт у колонці для порталу MSN відстоює це право колишньої першої леді, порівнюючи її вплив і популярність з Бейонсе. «Обама, як і королева Бей, – це бренд», – пише автор. – Ажіотаж навколо першої леді зростає не лише через політику. Вона походить від чарівництва Мішель – її стилю, розуму, чесності та витонченості. Фанати хочуть отримати від неї поради щодо кохання, роботи, школи, сім'ї. Ми бачимо себе в ній».

Водночас, зазначає Джене, у суспільстві залишається стереотип, що людина з бідної родини втрачає можливість заробляти мільйони та жити преміум-життям: «Якщо ви виростили в бідності, але вирвалися з неї, як Обама, то скільки грошей ти не заробиш, якщо ти не пожертвував на благодійність, то тебе все одно звинуватять у продажності».

Проте самій Мішель, схоже, однаково, що про неї думають люди. Своєю книгою місіс Обама ніби говорить про те, що її розвиток ще триває, але вона ніби відповідає на своє головне дитяче запитання – «Чи достатньо я хороша? Вона давно дала собі остаточну відповідь.

Діяльність

Let's Move

Найвідоміша робота Мішель у ролі першої леді — кампанія, яка бореться з дитячим ожирінням, до створення якої було залучено безліч небайдужих лікарів, педагогів та батьків, стурбованих здоров'ям своїх дітей.

Joining Forces

2011 року Мішель Обама та Джилл Байден запустили кампанію «Joining Forces»: загальнонаціональну ініціативу, яка закликає всіх американців згуртуватися навколо військовослужбовців, ветеранів та їхніх сімей для рішучої підтримки.

Reach Higher

У 2014 році була запущена ініціатива Reach Higher, щоб надихнути підлітків взяти на себе відповідальність за своє майбутнє. Розповісти більше про освітню систему, допомогти отримати фінансову допомогу чи обрати профільний предмет, а головне допомогти зрозуміти, чого насправді хочуть діти – такою була мета акції.

Let Girls Learn

У 2015 році Мішель Обама та її чоловік запустили загальнодержавну ініціативу «Let Girls Learn», щоб допомогти дівчаткам із різних куточків світу отримати доступ до освіти. У рамках цього проекту багато країн мали допомогти молодим жінкам у їхньому прагненні здобути освіту, зокрема, перша леді закликала ділитися історіями боротьби зі звичаями сім'ї або навіть законами країни, щоб надихнути мільйони дівчат шукати додаткові можливості.

Розповісти більше про систему освіти, допомогти отримати фінансову допомогу чи обрати профільний предмет, а головне – допомогти зрозуміти, чого насправді хочуть діти – це було метою акції [41].

Громадська діяльність Мішель Обама

Мішель активно виступає за здоровий спосіб життя і намагається прищепити американським дітям звичку до правильного харчування. У зв'язку з цим вона розбила сад поруч з Білим домом, де вирощує органічні овочі. У 2012 році вона випустила книгу про свій досвід садівництва.

У 2010 році запустила акцію «Рухаймося!» кампанія для боротьби з підлітковим ожирінням. У рамках акції перша леді регулярно бере участь у фітнес-майстер-класах. У 2013 році відео, на якому Мішель Обама виконує танець домогосподарки на шоу «Late Night» з ведучим Джиммі Феллоном, стало інтернет-сенсацією.

Пані Обама виступає за права людей із нетрадиційною сексуальною орієнтацією і виступає проти заборони абортів.

На церемонії вручення премії «Оскар» у лютому 2013 року Мішель Обама оголосила переможця у номінації «Найкращий фільм року» операцію «Арго».

Мішель Обама та мода

У 2007 році журнал Vanity Fair включив Мішель Обаму до списку десяти найвбранніших людей світу. У 2008 році вона потрапила в аналогічний рейтинг журналу People, а в березні 2009 року з'явилася на обкладинці американського Vogue.

Мішель Обама підтримує американських дизайнерів і часто з'являється у вбраннях від Кельвіна Кляйна / Calvin Klein, Ісабель Толедо / Isabel Toledo,

Нарцисо Родрігеса / Narciso Rodriguez, Донни Рікко / Donna Ricco та Марії Пінто / Maria Pinto [41].

Місіс Обама увійшла в історію як одна з наймодніших перших леді. Але вона не ставила перед собою такої мети – просто усвідомлювала, що недооцінювати силу зовнішності як інструменту саморепрезентації безглуздо. «Мода має великий вплив на те, як сприймають жінку. Це несправедливо, це неправильно, але так», – резюмує головна героїня картини.

Звичайно, перша леді Сполучених Штатів не є ні політиком, ні бізнес-леді, ні художницею, ні спортсменкою, але коли справа доходить до впливу, Мішель Обама мала значний вплив, активізувавши офіс першої леді. в житті країни.

Зараз вплив колишньої першої леді США Мішель Обама більше, ніж будь-якої жінки-президента чи прем'єр-міністра, не кажучи вже про дам шоу-бізнесу. Перша афроамериканка на цій посаді, вона буквально змінила обличчя цього інституту та дала новому поколінню дівчат і жінок у всьому світі новий приклад для наслідування. За впливовістю зараз з Мішель може зрівнятися лише глава міжнародного продовольчого концерну Kraft Foods Ірен Розенфельд, яка успішно повертає світові запаси зерна.

РОЗДІЛ 2. Аналіз текстів політичних виступів з гендерної точки зору

2.1. Специфіка промов Мішель Обама

Промова є головним інструментом Мішель Обама. Володіючи від природи хорошою дикцією і тембром голосу, Мішель, як ніхто, вдало цим користується, доповнюючи свої природні здібності глибокими, переконливими промовами.

Серед основних меседжів Мішель Обама слід зазначити те, що вона акцентує увагу на єдності нації, рівності всіх верств населення, звертається до досвіду минулих поколінь, виступає проти дискримінації та закликає до інтеграції зусиль для процвітання держави.

And everywhere I've gone, in the people I've met, and the stories I've heard, I have seen the very best of the American spirit. I have seen it in the incredible kindness and warmth that people have shown me and my family, especially our girls. I've seen it in teachers in a near-bankrupt school district who vowed to keep teaching without pay. I've seen it in people who become heroes at a moment's notice, diving into harm's way to save others...flying across the country to put out a fire...driving for hours to bail out a flooded town[42].

В даному випадку у вступі Мішель Обама мова йде не про компліменти уряду, а скоріше про компліменти американському народу. Дружина президента виглядає матір'ю всіх американців у своїх коментарях, вихваляючи людей за їхні героїчні вчинки, від вчителів, які готові виконувати свій обов'язок, до військового персоналу в Іраку. Промова Мішель Обама побудована за принципом ланцюжка, але цей ланцюжок представляє численні тісно пов'язані події з життя першої леді – це і життя до переїзду сім'ї Обама до Вашингтона, і відносини між люблячими подружжям (тут наголос також на щасливе сімейне життя)

Our life before moving to Washington was filled with simple joys...Saturdays at soccer games, Sundays at grandma's house...and a date night for Barack and me

was either dinner or a movie, because as an exhausted mom, I couldn't stay awake for both. And the truth is, I loved the life we had built for our girls...I deeply loved the man I had built that life with...and I didn't want that to change if he became President. My father was a pump operator at the city water plant, and he was diagnosed with Multiple Sclerosis when my brother and I were young. And even as a kid, I knew there were plenty of days when he was in pain...I knew there were plenty of mornings when it was a struggle for him to simply get out of bed[42].

Наведені приклади свідчать про те, що мова Мішель Обама пов'язана в ланцюжок не стільки за допомогою лексичних одиниць, скільки за допомогою семантики, оскільки її основна мета – емоційний вплив на слухача. Але семантично пов'язані фрагменти тексту на лексичному рівні здебільшого розбиті між собою на блоки. Кожен з блоків є цілісною думкою і розкриває ставлення Мішель Обама до того, що відбувається – вона готова підтримати чоловіка у всіх починаннях.

Емоційність впливу речей Мишель Обама багато в чому схожа на Барака Обаму, і саме ця емоційність у багатьох покриває недолік логічності у висловлюваннях. Текст публічного виступу Мишель Обама ми розглядаємо на двох основних рівнях мови: лексика і граматики. На лексичному рівні необхідно відзначити велику кількість епітетів, виражених прикладними і наречіями, а також стилістично маркованих слів, наприклад:

I loved Barack just the way he was. You see, even though back then Barack was a Senator and a presidential candidate...to me, he was still the guy who'd picked me up for our dates in a car that was so rusted out, I could actually see the pavement going by through a hole in the passenger side door...he was the guy whose proudest possession was a coffee table he'd found in a dumpster, and whose only pair of decent shoes was half a size too small. But when Barack started telling me about his family – that's when I knew I had found a kindred spirit, someone whose values and upbringing were so much like mine[42].

Перед читачем і слухачем постає зворушлива історія спорідненості душ, що підкреслюється численними епітетами. Такий емоційний підхід не може не

позначитися на сприйнятті іміджу президента. На граматичному рівні перед нами розгортаються речення середнього розміру. Очевидно, це пов'язано з бажанням максимально вплинути на сприйняття виборців, адже довга промова значно ускладнює розуміння сказаного.

Промова дружини президента значно коротша за промову самого президента, що пов'язано, швидше, з допоміжною функцією цього виступу, а не з інформаційною. Примітно, що промова Мішель Обама побудована на основі «Я-дискурсу». Для неї більш суттєвим є вплив за допомогою численних емоційно забарвлених засобів, коли вона передає образ президента під час зустрічі (іржава машина, одна пара туфель), підкреслює спорідненість і щасливе сімейне життя. У світлі концепції виступу першої леді «ми-дискурс» був би недоречним, перш за все тому, що її образ будується не як образ політика, а як опори президента. Заключна частина промови Мішель Обама така:

That is what has made my story, and Barack's story, and so many other American stories possible. And I say all of this tonight not just as First Lady...and not just as a wife. You see, at the end of the day, my most important title is still «mom-in-chief». My daughters are still the heart of my heart and the center of my world. But today, I have none of those worries from four years ago about whether Barack and I were doing what's best for our girls. Because today, I know from experience that if I truly want to leave a better world for my daughters, and all our sons and daughters...if we want to give all our children a foundation for their dreams and opportunities worthy of their promise...if we want to give them that sense of limitless possibility – that belief that here in America, there is always something better out there if you're willing to work for it...then we must work like never before...and we must once again come together and stand together for the man we can trust to keep moving this great country forward...my husband, our President, President Barack Obama. Thankyou, Godblessyou, and Godbless America[42].

Як видно з висновку, вже в мовленні на перший план висувається образ матері всієї держави, як і образ матері роду. Зауважимо, що виступ Мішель Обама трохи ідеалізує її, проте найкращим чином створює вдалий політичний імідж. Примітно також, що Мішель Обама, як справжня мати, прагне зробити світ набагато кращим, що хоч і опосередковано говорить про те, що досягнення цього можливо лише тоді, коли лідером стане її чоловік Барак Обама.

2.2. Аналіз текстів політичних виступів Мішель Обама

Відомо, що заголовки відіграють певну роль у сприйнятті та розумінні тексту мовлення, вони можуть викликати інтерес або байдужість, що визначає ставлення адресата до подальшого повідомлення [43]. Заголовок – це комунікативна одиниця, яка знаходиться перед текстом і є його назвою. Заголовок прямо чи опосередковано вказує на зміст тексту. Він може використовувати ключові слова, які становлять смислову основу публічного виступу. У більшості випадків заголовки вказують на зміст тексту, тобто існує зв'язок між заголовком і інформацією, що міститься в тексті. Враховуючи те, що вдалий заголовок привертає увагу слухачів, сприяє позитивному настрою аудиторії, можна зробити висновок, що заголовок виконує контактоустановлюючу функцію. Таким чином, заголовок звернення «Being President Doesn't Change Who You Are, It Reveals Who You Are» («Посада президента не змінює вас, воно показує, хто ви є насправді») можна назвати імпліцитним, це незвичайний вислів і привертає увагу слухачів.

Головною відмінною рисою кандидатури Б. Обама є те, що він став першим чорношкірим кандидатом на посаду Президента США. Дружина Б. Обама розповідає виборцям багато цікавих фактів з його біографії, щоб переконати, що він є гідним кандидатом у президенти країни.

При аналізі текстів аналізованих промов враховувалися такі фактори: 1) комунікативний намір мовця; 2) вихідна ситуація, пов'язана з фрагментом

реальності, відображеної текстом; 3) закономірності структурної організації. Комунікативна мета чи наміри мовця багато в чому визначають як внутрішню, так і зовнішню форму тексту промови, структуру змісту й організацію мовних засобів. Фрагмент дійсності, описаний у тексті публічного виступу, впливає також на його внутрішню форму, структуру, зміст, а опосередковано через це — на зовнішню організацію виступу. Внутрішня і зовнішня форми тексту не ізольовані одна від одної. Існує думка, що внутрішня форма первинна по відношенню до зовнішньої [43]. Саме за допомогою тексту здійснюється вплив на адресата, здійснюється спонукання до виконання певної дії. Справжній процес розуміння здійснюється на рівні свідомості. Незалежно від того, як розглядається текст – з позиції породження чи з точки зору сприйняття, його внутрішня змістова структура є домінуючою.

У вступі до звернення вона ділиться досвідом подорожей країною в якості першої леді США і відзначає патріотизм простих американців, доброзичливість і турботу людей по відношенню до неї та її родини.

У цій промові простежується створення ланцюжка: минуле-сучасне-майбутнє. Для цього наводяться факти з минулого, що пояснюють життєвий і творчий шлях Барака Обами і представляють його з позитивної сторони. Далі дається характеристика поточного моменту, висловлюється гордість за велич нації та підкреслюються заслуги Барака Обами перед країною. Що стосується майбутнього, то висловлюється думка, що воно залежить від результатів майбутніх виборів. Мішель Обама впевнена, що майбутнє країни і майбутнє всіх дітей буде процвітаючим, якщо всі проголосують за Барака Обаму.

Основна частина промови містить додаткову інформацію про сім'ю Мішель і сім'ю Барака Обами. Слід зазначити, що вони обоє походять із простих людей, і в обох сім'ях часто були матеріальні труднощі (*He was raised by grandparents who were working class folks just like my parents and by a single mother who struggled to pay the bills just like we did*); виявляється багато спільного, особливо в цінностях (*were raised with the same values*). Вона наголошує на важливості таких якостей, як благородство, порядність, чесність,

смирення (*dignity and decency, honesty and integrity, gratitude and humility*). Далі доповідач наводить факти з минулого Барака Обама – розповідає про дружбу з ним і про його професійну діяльність після закінчення коледжу, підкреслюючи його професійні заслуги та особистісні якості. Вона вважає, що роки президентства його не зіпсували – він залишився таким, яким був на початку своєї кар'єри (*He's the same man*). Для нього головне не кількість зароблених грошей, а те, як ти можеш змінити життя людей (*for Barack, success isn't how much money you make, it's about the difference you make in people's lives*). Вона наголошує, що у президента багато рішень, і цінності є вирішальним фактором у прийнятті рішень. Очевидно, стратегії, використані в основній частині виступів, виконують структуруючу функцію, використану для створення позитивного іміджу Барака Обама. Для цього використовуються підтекст, узагальнення, посилення, пом'якшення, протиставлення, наводяться особисті приклади.

У основній частині проаналізованого звернення проблеми, з якими стикається країна, описані як випробування, які гартують дух американського народу: *So today, when the challenges we face start to seem overwhelming - or even impossible - let us never forget that doing the impossible is the history of this nation... it's who we are as Americans... it's how this country was built*. Оскільки Президента очікують переобрання на наступний термін, друге звернення зосереджується на прогресі, досягнутому за останні чотири роки. Основний акцент зроблено на ідейному змісті подій, що відбулися, на їх ролі у зміцненні духу американського народу та утвердженні американських цінностей. Однак при описі труднощів використовується негативно забарвлена лексика, наприклад: *devastated, frustrated, brink of collapse, go bankrupt, metal plants shut down, jobs expand, jobs drying, live pay check to pay check*.

Таким чином, можна сказати, що гендерний аспект Мішель Обама виражається конструюванням образу лідера-матері, яка сама практично не бере участі в політичній діяльності країни, а виступає опорою чоловіка. Крім

того, образ будується на однаковому ставленні Мішель Обама як до своїх дітей, так і до будь-якого американця.

У промові Мішель Обама практично немає політичних метафор, оскільки більша частина її спрямована саме на вираження стосунків між президентом і його дружиною. Показовим є «Я-дискурс», який підкреслює все сказане про лексичний рівень.

ВИСНОВКИ

На основі теоретичних і практичних досліджень ми визначили, що політична промова – це гострополітична промова, покликана переконати аудиторію в доцільності застосування певної ідеї, вжиття заходів і дій. У текстах політичних промов присутнє вкраплення інформації конативного, оперативного та емоційного типів. На основі домінування того чи іншого з них виділяють типи політичних промов і добирають відповідні їм стратегії усного та письмового перекладу.

Політичні виступи класифікують за такими ознаками: місцем і приводом їх здійснення, тематичним змістом повідомлення, цільовою аудиторією. Основними видами політичних виступів є парламентські, передвиборні, партійні, вітальні, святкові, ділові. Крім того, О. Ю. Шейгал виділяє такі ритуальні жанри політичних промов: інавгураційна / напутня промова, різдвяна / новорічна промова, застільна промова, ювілейна / святкова промова, присвячена знаменним датам, нагородженням, відкриттю форумів, фестивалів, виставок.

Розглянувши структурно-стилістичні особливості текстів політичних промов, можна зазначити, що загалом вони складаються з трьох частин, кожна з яких покликана виконувати певну комунікативну функцію: вступ – засвоєння аудиторією; основної частини – виклад повідомлення; висновок – узагальнення, підсумок, заклик до дії. Особливістю політичної промови є її емоційна насиченість і експресивність, які досягаються використанням відповідних синтаксичних і лексичних стилістичних прийомів. Синтаксичні стилістичні прийоми, характерні для англомовних текстів політичних промов, включають еліпсис, називні речення, апозіопозис, синдетон, парцеляцію, повтор, перерахування, тавтологію, полісиндетон, паралельні конструкції, інверсію, відокремлення речень і риторичні запитання. У свою чергу, серед лексичних стилістичних прийомів домінує використання метафори, метонімії, синекдохи, перифрази, гіперболи, епітета.

Підводячи підсумки, зазначимо, що жанр усної політичної промови, незважаючи на її емоційну насиченість і ефект спонтанності, зазвичай має продуману синтаксичну організацію. Проаналізовані мови М. Обама не є винятком. Саме ритм впливає на емоції слухачів, а також на сприйняття сенсу всього повідомлення, що дуже важливо в політичному дискурсі. Обама – справжній майстер публічних виступів. Висуваючи свої ідеї та пропозиції, вона відкрита і, не оглядаючись на владу, обговорює найгостріші проблеми, про які в країні прийнято замовчувати. Тому вона мовою, зрозумілою простому американцю, ще раз підкреслює – він людина з народу, він з них. Вона використовує звичайні слова, неодноразово повторюючи їх у власних висловлюваннях. Все це сприяє посиленню емоційного впливу на аудиторію, що є основним завданням оратора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анисимова Т. В., Гимпельсон Е. Г. Современная деловая риторика. М., 2004. - 432 с.
2. Атьман О. В. Ритуальные жанры американского политического дискурса//Альманах современной науки и образования. Грамота, 2010. Вып. 1. Ч.1. С. 79–81.
3. Базылев В.Н. Политический дискурс (от официального до обыденного) / Политический дискурс. Материалы рабочего совещания. 30 марта 1997 г. М., 1997. - С. 7 - 13.
4. Бакеркина В.В. О роли и месте политического языка в истории развития русского литературного языка / Язык и культура. Материалы 4-ой Международной конференции. Часть 2. Киев, 1996. - С. 208 - 210.
5. Бенвенист Э. Общая лингвистика: Пер. с фр. Изд. 4. М.: URSS, 2010. 448 с.
6. Бернацкий Г.Г. Культура политической дискуссии. Л., 1991. - 32 с.
7. Будаев Э. В., Ворошилова М. Б., Дзюба Е. В., Красильникова Н. А. Современная политическая лингвистика: уч. пособие. Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т. 2011. 252 с
8. Гулей М.Д. Лексико-граматичні особливості та композиційна структура французької політичної промови: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.05 / М.Д. Гулей; Київ. нац. лінгв. ун-т. - К., 2009. - 19 с.
9. Демьянков В.З. Интерпретация политического дискурса в СМИ // Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования: Учебное пособие / Отв. ред. М.Н. Володина. М.: Изд-во Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова, 2003. С. 116-133.
10. Кадлубович Т. Співвідношення понять політичного дискурсу та політичної комунікації//Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України, 2010. Вип. 1. С. 192–199.
11. Климанська Л. Д. Соціально-комунікативні технології в політиці: Таємниці політичної “кухні”: Монографія. Львів: Видавництво Національного

університету “Львівська політехніка”, 2007. 332 с.

12. Кобозєва О.О. Структура та функції політичного нарративу «вибори президента» / Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. - 2008. - №38. - С. 161-165.

13. Кохтев Н. Н. Основы ораторской речи. М.: Флинта, 2013. 410 с.

14. Хасанова, Д.М. Фразеологизмы в информационном тексте/ Д.М. Хасанова // Университетские чтения - 2009: материалы науч-но-методических чтений ПГЛУ. - Пятигорск: ПГЛУ, 2009. - Часть 2. - С. 200-204

15. Чайкина А.Ю. Когнитивные основания выбора и функционирования фразеологических единиц в англоязычном политическом дискурсе: Автореф. дисс.канд. филол. наук., 2012. - 23 с.

16. Лісовий М. І. Культура професійного мовлення: Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів. Вінниця: Нова книга. 2010. URL:<https://books.google.com.ua>.

17. Мацько Л. І. Лінгвістична риторика//Наука і сучасність: Зб. наук. праць. Ч.4. К.: Логос, 1999. С. 3–16. 32

18. Мацько Л. І. Стилїстика української мови: Підручник/Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; за ред. Л. І. Мацько. К.: Вища шк., 2003. 462 с.

19. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. К.: Світогляд, 2015. 380 с.

20. Нагорська Т. В. Структура текстів політичних промов У. Черчіля: лінгвориторичний підхід//Культура народів Причорномор'я, 2007. № 110, Т. 2. С. 54–56.

21. Науменко Т. В.: Методологические проблемы социально-гуманитарных наук/под редакцией Т. В. «Научная библиотека». М., 2013.

URL:<https://books.google.com.ua/books?id=MafbCwAAQBAJ&pg=PT252&lpg=PT252&dq=дентон+вудворт&source=bl&ots=IytyaSKME&sig=I9Fg6pE5WBwNgZF4c9SUQ8xbOk&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwi9u9Tf4ILYAhVmJpoKHRKUBLoQ6AEIKTAA#v=onepage&q&f=false>.

22. Павлуцька В. О. Політичний дискурс: особливості та функції//Вісник Житомирського державного університету. Вип. 39. Філологічні науки. Житомир, 2008. С. 218–221.
23. Падалка О. В. Політична промова та її просодичні характеристики// Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. 2012. № 6. С. 66–69.
24. Самойлова І. В., Подвойська О. В. Лексичні особливості політичних промов//Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки. 2016. Кн. 1. С. 235–238.
25. Шевченко Л. І., Дергач Д. В., Сизонов Д. Ю. Медіалінгвістика: словник термінів та понять. К.: ВПЦ «Київський університет», 2014. 380 с.
26. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Волгоград, 2000. 431 с.
27. Canetti E. Masse und Macht. Hamburg: Claassen, 1960. 342 S.
28. Charteris-Black J. Analysing Political Speeches: Rhetoric, Discourse and Metaphor. New York: PALGRAVE MACMILLAN, 2014. URL: https://books.google.com.ua/books?id=kk4dBQAAQBAJ&pg=PA59&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=3#v=onepage&q&f=false.
29. Ebbinghaus H. Uber das Gedachtnis. Forgotten Books, 2018. 180 S.
30. Esser F., Pfetsch B. Politische Kommunikation im internationalen Vergleich: Grundlagen, Anwendungen, Perspektiven. Wiesbaden: Westdeutscher Verlag, 2003.
URL:<https://books.google.com.ua/books?id=03ryBQAAQBAJ&pg=PA455&dq=Klassifikation+politische+kommunikation&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwiB18OWruraAhXmFJoKHWJhCQAQ6AEIJzAA#v=onepage&q=Klassifikation%20politische%20kommunikation&f=false>.
31. Grabber D. Mass Media and American Politics. Washington: CQ Press, 1993. 448 p.
32. Grieswelle D. Politische Rhetorik: Macht der Rede, öffentliche, Legitimation, Stiftung von Konsens. Deutscher Universitätsverlag, Wiesbaden, 2000.
URL:<https://books.google.com.ua/books?id=0muF8q3I2vIC&pg=PA136&lpg>

=PA136&dq=klages+2001:24&source=bl&ots=Fg6d48z642&sig=IRX3Xysj1zTfytbR4yLGV8Cf3Dc&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwii05bbstbaAhXBDiwKHTLQDvAQ6AEINTAC#v=onepage&q=klages%202001%3A24&f=false.

33. König J. Über die Wirkungsmacht der Rede. Strategien politischer Eloquenz in Literatur und Alltag, Göttingen: V&R Unipress, 2011. URL:https://books.google.com.ua/books?id=SiJ4P9KMc20C&pg=PA52&dq=politische+rede&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwi_2722kPTaAhWBQZoKHcwlD_E4ChC7BQhIMAQ#v=onepage&q=politische%20rede&f=false.

34. McNair B. An Introduction to Political Communication, London: Routledge, 2003.

URL:https://books.google.com.ua/books?hl=ru&lr=&id=4kwrDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=McNair+B.+An+Introduction+to+Political+Communication&ots=_ghtQEfUYG&sig=7hfAYw2n_H2ocx20PfvV3o5dOs&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.

35. Perloff M. The dynamics of political communication: Media and Politics in a digital age. London and New York: Routledge, 2014. 460 p. 34

36. Powell L., Cowart J. Political Campaign Communication: Inside and Out, 2nd edition. London and New York: Routledge, 2016. URL:https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=jdRRCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=powell+political+campaign+communication&ots=JaB7J1eHaw&sig=zg6dCFaIqgih33k0DIesYKpf9Zo&redir_esc=y#v=onepage&q=powell%20political%20campaign%20communication&f=false.

37. Rede von Bundeskanzlerin Merkel bei der Begegnung mit dem Präsidenten des Staates Israel, Reuven Rivlin.

URL: <https://www.bundesregierung.de/bregde/suche/rede-von-bundeskanzlerin-merkel-bei-der-begegnung-mit-dempraesidenten-des-staates-israel-reuven-rivlin-1533970>.

38. Rede von Bundeskanzlerin Merkel beim Wirtschafts-Round-Table am 30. August 2018 in Accra/Ghana.

URL: <https://www.bundesregierung.de/bregde/suche/rede-von-bundeskanzlerin-merkel-beim-wirtschafts-round-table-am-30-august-2018-in-accra-ghana-1528000>.

39. Rede von Bundeskanzlerin Merkel zur Erröffnung des BOSCH Entwicklungund Technologiezentrums am 30. Mai 2018 in Braga, Portugal.

URL:<https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/rede-von-bundeskanzlerin-merkelzur-eroeffnung-des-bosch-entwicklung-und-technologiezentrums-am-30-mai-2018- in-braga-portugal-1143266>.

40.<https://www.marieclaire.ru/karera/mishel-obama-i-ee-triumf-kak-prohodilo-stanovlenie-pervoy-ledi/>

41.<https://media.zagoriy.foundation/velyka-istoriya/vid-mishel-obamy-do-bridzhyt-makron-chym-zajmayutsya-druzhyny-prezydentiv/>

42.<https://www.npr.org/2012/09/04/160578836/transcript-michelle-obamas-convention-speech>

43. Being President Doesn't Change Who You Are, It Reveals Who You Are. Address by Michelle Obama, First Lady, United States of America; delivered at the Democratic National Convention, Charlotte, N.C., Sept. 4, 2012.

URL:http://www.vsotd.com/Artide.php?art_num=4938&utm_source=UA-874764-11&utm_medium=email&utm_campaign=The%20Office%20Professional

Не знаю чи потрібно зберігати в електронних посиліннях всю строкау з відсотками

Краще скоротити скрізь

У кожному джерелі, як я показала на останньому